

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre 6 frt. — kr.
Fél évre 3 „ — „
Negyed évre 1 „ 50 „
Egyes szám ára 6 kr.
Külföldre egy évre 8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Csik-Szeredában:

Székely-Udvarhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Dr. Kádbéó Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetések, nyitterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadtnak.

Hirdetések közlési díja:

minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyitlér” rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltnék.

Egy pár szó a vidéki sajtóról.

K.-Vásárhely, május 29.

A sajtószabadság korszakában a társadalmi, szépirodalmi, szóval nem politikai lapokra valóságos lidércnyomás néhezedik a törvény azon intézkedése, mely szerint azon lapok, melyek hirlapi óvadékkal nem bírnak, semmi oly kérdéshez hozzá nem szólhatnak, melyek bármily távolról is politikai természetűek bírnak.

Igy a gondolat meg van nyitva, a hirlap kötelességét nem teljesítheti, mert a törvény által körül van írva azon tér, melyen belől mozoghat; egy lépés a körön kívül s a sajtóbíró azonnal ott terem és ítél s némelykor igen szigorúan ítél.

A nem politikai lapoknak csak társadalmi kérdésekkel szabad foglalkozni — így szól a törvény. De vajjon képzelhető-e olyan társadalmi kérdés, mely a politikára vissza ne lenne vihető, vagy megfordítva, akár mely politikai kérdés nem érdeklie közvetlenül s gyakran igen nagyon a társadalmat? Hol van tehát a határ, a melyig menni szabad s melyen túl lépni nem lehet? Ki az illetékes azt meghatározni?

A vidéki nem politikai hirlapoknak égetően szükséges e kérdéssel tisztába jönni, mert addig minden szabadon gondolkozó szerkesztő feje felett Damokles-kardként lebeg a sajtóbíró ítélete, mely megbénítja a jóakaratot, szárnyát szegi a gondolatoknak, tehetet-

lenné teszi a szabad, korszerű eszmék emberét.

Mig azon kérdés, hogy hol van a politika és társadalom között a határvonal, szabatosan meghatározva nincs s mig annak megbírása a sajtóbíró egyes tagjainak ellen- vagy rokonszenve által kormányozott egyéni véleményére van bízva: addig valóságos sajtószabadságról szó sem lehet.

Több példát láttunk közelebből, melyek állításunkat megerősítik.

Nevezetesen a veszprémi törvényszék nem régiben 2 havi fogságra és nagy pénzbírságra ítélte a veszprémi hirlap szerkesztőjét politikai irányú cikkei miatt. Az incriminált cikk választási visszaélésekről szólt.

Ugyanez a két nevezetes kérdés merült fel, melyek a vidéki nem politikai lapokra nézve kiváló fontossággal bírnak. A vádolt szerkesztő védekezésében az incriminált cikket a budapesti írói körhöz kívánta felterjesztetni annak elbírása végett, hogy van-e abban politika, mivel ő a választási visszaéléseket mint társadalmi ferdeségeket ostorozta. A veszprémi sajtóbíró nem tartotta illetékesnek a fővárosi írói kört, ezen ügyben döntő bírálatot mondani, a cikkek tartalma felett határozott és ítél.

Ugyanezen alkalommal a törvényszéki ügyész azon elvet állította fel, hogy a társadalmi lapoknak még a politikai események száraz leírásával sem szabad foglalkozniok.

Ez nézetünk szerint tulhajtott dolog. Ha szabad a történelmi rovatban pl. a XV. század politikai eseményeiről értekezni, miért ne lehetne oly politikai eseményeket leírni, melyek csak egy héttel előbb történtek.

Mindkettő egyformán történelem s mindössze csak annyi a különbség, hogy az egyik 4 századdal, a másik meg egy héttel előbb lefolyt eseményekről beszél.

Sokan sokféleképpen vélekedhetnek, hogy mennyire lehet a társadalmi és szépirodalmi lapoknak a vidéki és hazai nevezetesebb politikai eseményekkel foglalkozni, de mi azt hisszük, hogy a törvénynek nem lehet az az intenciója, hogy az óvadékkal nem bíró lapoktól mindent eltiltsa, mi a közönséget érdekeli, s csak szerény bálitudozásokra, hymenhirekre, sensatiós gyilkosságok leírására s több efféle események előadására szorítsa, hanem csak az, hogy óvadékkal nem bíró lap a politikai kérdéseket saját szempontból nem tárgyalhatja, önálló ítéletet azok felett nem mondhat, valamely politikai pártot nem támogathat.

Hogy a vidéki nem politikai hirlapok hivatásuknak megfelelőhessenek, szükségesnek látnók, vagy a társadalom és politika határát szabatosan megjelölni, vagy az esetleg sajtóbíró elé kerülő cikkek minősítésével a központi írói kört megbízni, mert csak ezen testület illetékes a fenti kérdésekben

igazságos bírálatot mondani, mivel ezen kör a tudomány minden szakának legkitünőbb művelőit egyesíti magában.

A képviselőház máj. 26-án tartott ülésében tartattak meg az 1882. évi rendkívüli hadi szükséglet fedezéséről szóló törvényjavaslat feletti vitában a zárbeszéd. Legelőször Láng Lajos előadó szólt, utána Eötvös Károly, Szilágyi Dezső. E zárbeszéd után Tisza Kálmán miniszterelnök szólalt fel.

Ezután megtörtént a szavazás, még pedig névszerint. Nem-mel szavazott 139, igen-nel 222 képviselő, s e szerint a javaslat 83 szavazattöbbséggel elfogadott. Távol volt 85 képviselő.

A képviselőház május 27-én tartott ülésében az ipartörvény revisiója tárgyában következő interpellációt nyújtotta be Polonyi Géza:

Tekintve azt, hogy az 1872. évi VIII. t. cz. részben hézagoss, részben téves és a gyakorlat igényeinek meg nem felelő intézkedései folytán rendeltetésének immár meg nem felel;

tekintve azt, hogy sem a vásártűz, sem az ipartársulásnak ügye, sem az iparszakoktatásnak kérdései — ugy az iparnak mint a fogyasztó közönségnek nagy hátrányára — kielégítő módon törvényhozásilag rendezve nincsenek;

tekintve azt, hogy a fegyvermunka versenyre bocsátásának kérdésében is szükségessé vált a korlátoknak törvényhozási uton való megállapítása;

tekintve azt, hogy a sürgős orvoslást nemcsak az egyesek és társulatok által a képviselőház elé benyújtott kérvényekben, de sőt a már 1879-ben megtartott máso-

A „Székelyföld” tárczája.

Romok között.

— Karczolat. —

Írta: Zs. Pap János.

Gyönyörű völgyben, hol még a madár is a legbáratosabb nótákból énekel, egy uri lak fekszik, szelid, barátságos kinézéssel, a melynek falain meglátszik az évszázados bélyeg, mit az idő nyomott rá.

Köröskörül alig látni házat. A gazdasági épületek elszórtan, itt-amott állanak, zsindeles tetőkkel, kicsiny ablakkal. A tágas udvaron egy lélek se jár; az ágyásokban nyíló virágok, a közepén a fák lombos koronájukkal, egy magukban bámulják át egyik napot a másik után . . . csendesen süttogva maguk közt, régebbi időkről, szebb napokról, midőn e ház még népes volt; midőn a virágok legszebbje nem a kerti ágyásokban, hanem egy barna szép ifju karjai között nyílt; midőn ők nem voltak úgy elhanyagolva, mint most, s őket is gondos kezek ápolák szeretve, félve, miként egy ifju szívvel bíró nő szokta gondolni virágait.

A vén fák alatt padok vannak felütve. A deszkák elfekettek eső és hó miatt;

az átkigyózó ösvényeket belepte a moh, a gyepp; a virágágyásokban virágzó rózsák közé belopózott a burján . . . és nincs senki, a ki kitépné onnan azokat; a ki gondosan kitisztítaná az ösvényeket . . . nincs senki . . .

A kanyargó ösvény a régi ház lépcsőzetétől végig fut a nagykert utolsó akáczáig. Ott már a mező terül el, miként egy szépen kidolgozott szőnyeg, ezer meg ezer különféle virágokkal himezve, melyeknek mindenike úgy mosolyog, úgy örül a napnak, az életnek, mintha mindnyájan apró tündérek volnának abból a határból, hol élnek csókkal, élnek szerelemmel . . .

Az ódon lak falai egész ellentétet képeznek az udvar divatosabb izlésű berendezésével. Az egész lak oly régi, hogy bizton rá foghatjuk, miszerint az ezelőtt már századokkal állott, daczolva törökkel, tatárral; s már századok előtt virágzott az a család, a melynek fészékét ez elpusztult, elhanyagolt lak képezte.

Most üres, csendes minden . . . Olyan az, mint egy haldokló nő, kinek szívében lecsillapultak a csendzavaró égő szenvedélyek s nyugodtan lép a koporsóba, hol fel is találja legboldogabb s igazi otthonát.

Ugy fáj a szívemnek látni e pusztulást; úgy fáj tépelődni egy nehéz, sötét gon-

dolattal, mely mint lidércz tartja hatalmában lelkemet; úgy fáj látni, tudni, hogy újból kiveszett, kipusztult, kihalt egy hatalmas nemzedék, melyet nem pótol többé semmi . . .

Azok a virágok újból kicsattannak, ha a fagyos tél, e síró vén asszony könnyei felolvadnak a tavasz leheletében; de azok, a kik meghaltak, azok nem térnek többé vissza, azokat nem adja vissza nekünk többé senki; azoknak a helye üres marad örök időkre . . .

A lak ablakai le vannak sűrűn függönyözve. A napsugár is alig bír áthatolni rajtuk.

Alattuk lombos akáczok állanak szép sorjában; fehér virágaik elhullatják leveleiket a földre, a hol el is száradnak.

Nincs itt senki, ki összeszedné őket, hogy legalább az életnek még örülni tudók ne lássák őket úgy összeszáradva, olyan sárgán . . .

A csendes alkonyi szellő átsuhan olykor-olykor az akáczok levelei közt; csendesen, mintha az örök egy árnyéka lenne, ki feljár sirjából, hogy tőlük megkérdeje, számon vegye azokat az éveket, melyek már nem láttak senkit az ősi család tagjai közül.

S az a lágy fuvalat — mintha csak a nyugovók nehéz sohajtása volna — halkan, csendesen körüllehel mindent e pusztá udvaron: a rózsabimbók pirosoló leveleit, a szelid, méla tekintetű nefejejtseket, a nők legszebb, legkedveltebb virágát; átborong a vén fák között, elsüttogja sűrű leveleik között:

„Jó ott lenni pihenni . . .

. . . Ott már nem fáj semmi . . .”

A tágas udvar tulsó végén van a nagy kapu. Mig e háznak utolsó ura él, folytonosan, éjjel ugy, mint nappal, tárva volt e kapu az ősi vendégszeretet régi szokása szerint. A kapu soha sem volt zárva senki előtt. Megtalálta itt mindenki azt, a mit keresett; gazdag, szegény, ur, mint a paraszt, ha valami kellett, ha valamire szüksége volt, bátran lépte át a küszöböt: itt mindig segítő, oltalmazó kézre, bánatban, örömben egyaránt résztvevő szívre talált.

Végig bolyongok a „járatlan utakon”. Olykor-olykor egy-egy levél leesik a földre s a „lehulló levélnek gondom általamod . . .”

Lépteim önkénytelenül vezetnek a kertbe, hova engem életem legszebb, legboldogabb emlékei esatolnak.

Ezelőtt évekkel itt találtam együtt azt a kedves társaságot minden egyes sze-

dik országos iparoscongressuson is kérelmezték az érdekeltek;

tekintve végül azt, hogy a földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter ur az orvoslásnak maga is szükségét látván, a megfelelő törvényjavaslatnak benyújtását ismételten megígérte, mai napig azonban be nem nyújtotta; kérdem a t. miniszter urtól:

szándékozik-e az ipartörvények revíziójáról szóló törvényjavaslatot a képviselőháznak mentől előbb benyújtani?

Kemény Gábor b., földművelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter megígérte, hogy e javaslatot, mihelyt készen lesz, be fogja terjeszteni.

Állam, társadalom és irodalom.

(Értekezet az írói körben.)

Dr. Neményi Ambrus közelebről igen látogatott gyűlésben érdekes fölolvastást tartott, melyről a következőkben ad a „Budapesti Hírlap” rövidre szabott vázlatot.

Mindenek előtt megdöbbenő példákat hozott fel annak illusztrálására, hogy újabb irodalmunk termékei mily csekély elterjedést találnak. Nem akarja összehasonlítani irodalmunkat a nagy nemzetek, pld. az angolok vagy a francziák irodalmával, csak a hozzánk hasonló, sőt számban nálunk is kisebb nemzeteket veszi szemügyre és konstataálja, hogy még ezeknél is, pld. a dánoknál vagy svédoknál, az irodalom utáni kereset sokkal inkább van arányban a más életpályák rendes keresményével és életszükségleteivel, mint nálunk. — Érdekes adat ez irányban pld. az, hogy az egy Koppenhágában, mely pedig jóval kisebb Budapestnél, 128 könyvkereskedés van és virágzik, míg széles Magyarországon csak 150 könyvkereskedés található. Magyarországon tehát csak minden 100,000 embernek, Koppenhágában pedig csaknem 2000 embernek van szüksége egy könyvkereskedésre. Az előadó különben axiomakép teki, hogy egy nagy, gazdag és hódítóképes kultúra és irodalom mellett egy új kultúra és irodalom csak úgy válhatik nagygyá, ha különös protekcióban, ez esetben az állam protekciójában részesül. Valamint igen helyesen a legnagyobb kedvezményekben részesítik a hazai ipart és kereskedelmet, úgy kívánja ő, hogy az irodalmat is bizonyos tekintetben részesítse pártfogásában az állam. Kérde: a könyvkereskedés nem hazai kereskedelem-e? a könyvnyomtatás nem hazai ipar-e? De fájdalommal konstataálja, hogy a változó magyar kormányok egyikének sem volt érdeke az iránt, hogy az irodalom állami faktor is és mint ilyen, te-

retetreméltó, kedves tagjával, a mely most is e kertben van, csak hogy a szomorú füzek susogó lombjai alatt, szépen a földbe elásva...

Nem is lehet szebb temetőt képzelni, nem is lehet eszményibb helyet kívánni az örök álom fekhelyének, mint a kertet...

Itt mindig az az ünnepélyes, most olyan megdöbbenő csend uralkodik, mely gondolatunkat az istenhez vezeti s szíveinkben magasztosabb érzelmeket ébreszt; itt nyílnak, itt virágoznak, itt lépik át rövid életüket s lépnek a koporsóba a természet legszebb gyermekei: a virágok;... ide fűződnek a legmaradandóbb emlékek, a melyek egy boldog mult szemfödőjét képezik...

Átharangolok az ösvényeken, szívemben, szememben könnyekkel... Innen hát kihalt az élet!...

— — — Aztán magam előtt látom a felhantolt sírokat; mindenik felett szomorú rózsza, szomorúfüzek lehajló leveleinek árnyékában... S aztán eszembe jut a tizenöt év, melyet én is itt töltöttem el... s leborulok arra a sirra, mely az én életemet rejtj sötét kebelében...

Az én tündérmaimból is hiányzik a korona, hiányzik a királynő!...

kintetbe veendő. Ha valaki — mondá az előadó — bebizonyítaná, hogy van egy emberi organizmus, mely él és funkcionál tudó vagy szív nélkül, nem mutatna be nagyobb esodát, mint a milyen az, hogy van egy állam, mely önálló kormányzattal, önálló törvényhozással, önálló adminisztrációval bír, önálló hadsereget ohajt: önálló irodalommal nem törődik és mégis jól érzi magát.

Az előadó részletesen felsorolta mind azokat az állami intézkedéseket és áldozatokat, melyekkel más államokban az irodalom fejlesztésére közreműködik az államhatalom; kimutatta, hogy Magyarországon számos intézkedés által épen ellenkező irányban működik az állam. Hiszen elég jellemző, hogy nálunk az irodalom nem is tartozik a tanügyi minisztériumhoz, hanem egyszerűen a belügyminisztériumhoz. A magyar állam csak rendőri szempontból tekint a magyar irodalmat. De hát a többi osztályok? Az udvar nem vesz tudomást irodalmunkról, az ő példáján indul az arisztokrácia, a kaszinók — ritka kivétellel — nem költenek könyvekre, a parasztság nem olvas, marad az ugynevezett tudós középosztály: papok, tanárok, orvosok, ügyvédek, bírák stb. Ezek tartják fenn a magyar irodalmat. — Ha pedig tekintetbe vesszük ezeknek számát és vagyoni állását, valamint azt, hogy mégis kénytelenek drága szakmunkákat vásárolni, úgy nem találunk elég lelkes szavakat ez osztálynak jellemzésére. De hogy ily lelkes, de csekély számú közönség mellett tevékenyebb irodalmi élet nem fejlődhetik, az bizonyos. Ezért akarja előadó felhívni az állam protekcióját az irodalom, illetőleg a könyvkereskedés érdekében. Szerinte két dolog teendő. Kéri: 1. a középiskolai könyvtárak, 2. a népkönyvtárak felállítását; az elsőket a tudományos, az utóbbiakat a népies és népirodalom érdekében; mind a kettő kevés költséggel volna felállítható, de az államnak kellene fedeznie e költségeket.

Ha az állam subvencionálna bizonyos értékesebb tudományos munkák kiadását, ennek fejében kiköthetne magának pl. 200 példányt, melyek a középiskoláknak, képezdéknek stb megküldetnének; ha — mint csaknem valamennyi nyugoti államban történik — a népkönyvtárakat egy állami bizottság által igazgattatná és — legalább kezdetben — ingyen látná el könyvekkel: meg volna teremtve a jó könyvek részére a törzsközlő, kevesebb volna a ponyva, a Ponson du Terrail és Paul de Kock fordítás és a jövő generáció találna egy irodalmat, mely talán az önállóság azon színvonalán állana, mint maga az állam. Részletesen és praktikus formulázással előadja, miként gondolja ő a középiskolai, valamint a népkönyvtáraknak felállítását, berendezését és igazgatását. Végre kéri az írók és művészek körét, küldjön ki egy bizottságot, mely — a külföldi tapasztalatoknak felhasználásával — fejtsse ki egy — a kormányhoz és az országgyűléshez beadandó — memorandumban az irodalompartolás azon módozatait, melyek az államtól várhatók és melyek magának az államnak is, legfőbb céljai elérésében hathatós segédeszközei lehetnének. Végül előre megfelel azon ellenvetésre, hogy az ajándékönyvek korrumpálnak a közönséget és még súlyosabban a könyvkereskedés helyzetét. Ő azt hiszi, hogy minden új lap, minden új könyv és könyvtár új rétegeit a nemzetnek hódítja meg. A ki el kezdett ingyen könyveket olvasni, folytatni fogja a saját könyveinek olvasását. És ő meg van róla győződve, hogy midőn kiterjesztjük a könyveket olvasó közönség körét, kiterjesztjük egyszersmind a könyveket vásárló közönség körét is. Ajánlja indítványát a kör pártfogására.

Házi ipar a népiszkolában (tekintettel Csikmegyére).

(Felolvasatott a csikmegyei tanító-testület csiki járáskörének 1882. május 20-án tartott gyűlésén.)

„A székelység életrevalósága abban áll, hogy oly kevés pénzzel tudja fedezni

életfenntartását, a minek példáját alig mutathatja fel a világnak bármely népe.”

A mi áll az egész székelységre, áll az szorosán véve a csikmegyei székelyekre. Pedig az az életrevalóság, szellemének sokoldalú ereje és rugakonyysága, a sok apró dolgot hasznosítani tudó leleményesség, a folytonosan spekuláló üzleti ösztön, értelmének könnyű felfogása és tanulakonyysága, tiszta és gyors ítélő képessége, valódi munkaszeretete és takaréksága oly megbeosíthatlen tulajdonok, melyek mellett egy nép, ha csak érvényesítésére a szükséges utat és módot megtalálhatná: a valódi boldogság és tartós jóllét nyugalmas állapotát élvezhetné.

Legnagyobb nyomorúsága népünknek, hogy kevés pénzzel rendelkezén, nem kezdhet vállalatokba s mint ilyen, legfőképpen a tenyeres iparra van utalva. Azon ősi szokás szerint üztött földművelési rendszer s e mellett az a föld rögéhez való szívós ragaszkodás, népünknek valójában büszkesége, de egyuttal megölő büne is, a meny nyiban a mesterséget, az ipart lenézi. Inkább „cságtatja” és nógatja két esztendősbörját a szalag keskenységű barázdában üres hassal, mintsem az ollót, a tűt, a di-kist, a gyalut megragadva, komoly munkához látna és jóllakva, vigan folytatná mesterségét. Teméntelen példát lehetne idézni annak bizonyítására, hogy a mestersége után jóllétnek örvendett iparos elhagyja iparát s beáll nyomoru gazdának. Leteszi a di-kist vagy a gyalut s a silány örökséget kezdi szántani azért, mert az iparos foglalkozást lenézi.

Nevelni kell tehát e téren népünket. E nevelést pedig az iskolában kell kezdeni. Szellemet önteni a népbe. Megkedveltetni vele már serdülő korában az eszmét. A tehetség úgy meg van benne, mint a földnek egyetlen népében sincs; de az az arisztokratikus hajlam, az a természetében gyökerző büszkeség, mely a székeltyt jellemzi: féken tartja az akaratot. Ezért kell a nevelésben az akaratot irányozni, az igazi kedvet felkelteni.

Az iparos foglalkozást tág értelemben véve három osztályba sorolhatjuk, u. m. gyáripar, kézműipar és ez utóbbinak édes testvére: a házi ipar osztályába.

A gyáriparra nincs vállalkozási tökének, a kézműiparra nincs könnyű piacunk. Egyedül a házi ipar az, melyre földművelő népünk utalva van. A házi iparnak, a mellett, hogy kenyeret nyújt a népnek, még erkölcsi jelentősége is van. A kigazda üres idejének nagy részét nem henye restségben tölti-e? Nem tölt-e sokszor napokat el tétlenül nyárban, mikor az időjárás nem kedvez a mezei munka folytatására, vagy télen, mikor az egyetlen téli foglalkozástól, az erdőléstől, valamely akadály tartóztatja? Mit tesz ilyenkor? A szomszédba megy „beszélgetni” (idő-öltni) vagy a gócz alatt szundikálva pipál. Nem erkölcsrontó állapot-e ez? Nem eredményezi-e a bünök kutféjét: az unalmat? S az unalom nem önként vezet-e az erkölcsrontó szórakozások felkeresésére: a kártyára, az iszákosságra?

Mig, ha a kigazda valamely háziipar-ágot üzni tudna, mikor a mezei munkától vagy rendes gazdasági foglalkozásától üres napjai vagy üres órái vannak, a mindig kéznél levő iparos munkát mintegy szórakozásként folytatná. Így, a mig egy részről nemes szórakozást találna munkájában, addig más részről némi anyagi hasznot is biztosíthatna a maga és családja részére. Hát ha számba vesszük azon körülményt, hogy székelty családaink legtöbbje számos taggal van megáldva gyermekekben, nehezebb munkát nem bíró öregekben stb., kik még akkor is, ha a gazdasági munka nem szünetel, semmittevésre vagy hasztalan munka folytatására vannak utalva! Ezek pedig okszerűen választott háziipari foglalkozás mellett tetemes anyagi haszonnal dolgozhatnak.

Csikmegyében a nők háziipari foglalkozása ügyével egy ideig nincs, miért törődünk: miután a csiki nők a család szükségére kíváncsi fonás-, szövés-, varrással úgy el vannak foglalva, hogy ezenkívül alig

marad néhány percük, melyet megérdemlett nyugvásnak szenteljenek. Annál kíváncsiabb a férfiak házi iparos foglalkoztatására vetni figyelmünket.

A házi ipar meghonosításának szükségét érző Csikmegyében minden értelmes ember. Hangoztatja s mindenki. De komolyan nem foglalkozik vele senki. Javaslatot, tárgyra ható indítványt nem tesz senki. S minden marad úgy, mint van és volt. Érezzük a sebet, de gyógyításáról nem gondoskodunk. Tanító-egyletünk, mint — tagjai által — a népet legközvetlenebb ismerője, első sorban érzi és látja a szükségét. Ügyekvést is tanusít a baj orvoslását illetőleg, midőn pályamunkát dolgoztat némi javaslatlétet végett. Igen, de e bajon egy tanító-egylet nem segíthet. Javaslatot tehetünk, de e javaslat csak javaslatnak marad. Javasoljuk s meg is egyeztünk abban, hogy népünket házi iparra tanítani és szoktatni kell; de hát hogyan tanítsuk? Egy tanítónak sem adták az Istenek, hogy kész mesternek szülessék. S aztán talán megengedik a szegény tanítónak azt a bűnt is, ha ő sem tudván tanítás nélkül mester lenni: nem taníthat mesterséget vagy ipart.

Először tehát a tanítókat kell tanítani, hogy ők taníthassanak.

(Vége következik.)

A budapesti állami közép-ipartanodában

a gépkezelők és fűtők számára rendezett első tanfolyam eredménye.

A tanfolyam f. évi február hó 6-án nyitott meg, ekkor kezdetek meg az előadások és május 13-án fejeztettek be; ezen időtartam alatt csak két napon: nagypénteken és husvét vasárnapján nem volt előadás.

A tanfolyamra beiratkozott 157 tanuló, a kik közül a tanfolyamot elvégezte 103, a többi nagymérvű óramulasztás miatt időközben kizárattott, illetőleg elmaradt.

Az előadások naponként este 7 órától 9 óráig tartattak, összesen 164 órában, a vasárnapokon pedig délelőtt 9 órától 12-ig kezdetben mértani rajz tanítottott 21 órában, később kirándulások voltak.

A gyakorlati oktatás az államvasutak gépgyárában ápril hó 24-én kezdetett meg s május 13-ig tartott, ott a tanulók egy művezető vezetése alatt 18—20 tagból álló csoportokban három napon át gyakorolták magokat a lokomobil és cséplőgép szerelésében és járatásában.

A vizsgálatok május 14-én kezdődtek meg és 17-én fejeztettek be, az elméleti és gyakorlati vizsgálat párhuzamosan tartott, az utóbbi czélra az intézet udvarán egy locomobil és cséplőgép volt felállítva és üzemben tartva.

A tanfolyamot végzett 103 tanuló közül vizsgálatra jelentkezett 96 s ezek közül csak egy bukott meg.

A megvizsgáltak közül a lokomobil és a cséplőgép kezelésére képesítettett 47, és pedig 4 jeles, 22 jó és 21 elégséges osztályzattal.

Csak a locomobil kezelésére 33; ezek között 13 jó és 20 elégséges; a locomobilkázán kezelésére, azaz fűtőknek 15 és pedig 8 jó és 7 elégséges osztályzattal.

A megvizsgált 96 tanuló között 25 vidéki, a többi pedig a fővárosi különböző gépgyárákból való munkás volt.

A mesterséget tekintve volt: 72 lakatos, 17 kovács, 5 esztergályos, 1 hivatalnok és 1 cséplőgép-résztulajdonos.

Azon tanulók közül, a kik a locomobil és a cséplőgép kezelésére képesítettettek, jutalomban részesítettett 34.

2 kapott ezüst remontoir órát, a melynek fedlapjába metszetett: „Jutalmul a gépkezelők és fűtők tanfolyamán tanusított szép előmenetelért.”

9 rajzeszközt, 5 szalagmérzést és 18 a gőzgépek kezelésére vonatkozó szakkönyvet, a melynek első lapjára íratott: „Ju-

talmul a gépkezelők és fűtők tanfolyamán tanusított szorgalomért."

A locomobil és cséplőgép kezelésére képesített tanulók nevei közöltetni fognak a gazdasági egyesületekkel és evidentiában fogja tartani azoknak lakhelyét az intézet igazgatósága is, hogy a földbirtokosoknak, — a kikhez e czélból felhívást fog intézni — képzett gépészeket ajánlhasson.

A zsidóvándorlásról.

Az orosz üldözök elől menekülő zsidók kívándorlása naponként nagyobb mérvet kezd ölteni. Különösen a galieziai Brodi város teljesen el van árasztva menekülőkkel, kik itt mindaddig, míg Amerikába tovább mehetnének, ideiglenesen megtelepedtek. A hazájukat elhagyott nép különben nem mind üldözött, mert igen sokan vannak Oroszország olyan vidékeiről, mely az üldözéstől teljesen ment maradt, hanem megragadva a kedvező alkalmat, elhagyták hazájukat, hogy más helyen szerencsét próbáljanak. Csapatonként jönnek naponként a többnyire minden kereset és vagyon nélküli tömegek az orosz határon s Brodi utcáin rongyos, éhes csoportok vonulnak át, a községi hivatalnokok házai előtt egész tömegek esengnek kenyérért, pénzért. Minden ház menekülő zsidókkal van tele s jelenleg csak ezen egy városban mintegy 12 ezer ilyen menekülő van. A népesség ily nagy megszapordása folytán Brodi-ban hallatlan drágaság uralkodik, s a nyomor napról-napra nő. Ki van kutatva, hogy minden éjen százanként jönnek át a határon a menekülők, kik nagy részt mind Brodi felé tartanak. A városi hatóság, hogy őket elszállásolhassa, egy az indóház mellett fekvő felhagyott fonógyárt rendezett belakásul a menekülők számára. Ezen gyárnak egyik raktárában 953 minden kora és nemű ember van összezsufolva. Ez az összezúfolt tömeg annyira megrontotta a levegőt, hogy néhány nap óta valami veszélyes ragályos betegség ütött ki közöttük, mely rohamosan terjed azóta. Ezen ragályos betegségben eddig már meghalt egy, 7 a zsidó kórházban, 14 pedig benn a gyárban fekszik betegen. Lehetséges, hogy ezen betegség a menekülő zsidók által elterjesztve, nem sokára az egész országban fel fog lépni.

Mint hírlik, a zsidó menekülteket segélyező bizottság elnöke, Lázár, a napokban Brodiba fog menni, hogy a kívándorlottaknak segélyt vigyen. A menekülők nagy részben Amerikába fognak a segélybizottság költségén szállíttatni és pedig először azok fognak elküldetni, kik az üldözésnek kitett vidékekről jöttek, kiknek kedvük van rá s kik munkabírók, s így Amerikában valamely mesterség által fenntarthatják magukat. Azok, a kik olyan vidékekről valók, hol üldözésnek nem voltak kitéve s csak kalandhajászás végett hagyták el hazájukat, ugyintén a munkára képtelenek is a segélybizottság költségén Oroszországba vissza fognak szállíttatni.

Mindenféle.

— **Az időjárás** Kézdí-Vásárhely vidékén általában kedvezőnek mondható. A derült napfényes időt gyakori futó esők váltják fel. A hőmérő árnyékban 19 és 21 R^o mutat. A légnyomás csekély s így kedvezőtlen időjárás közelebből nem várható.

— **Csikmegye törvényhatósági bizottsága** május 26-án tartott ülésében Szathmármegye köriratát az oroszországi zsidóknak Magyarországon leendő letelepedése megakadályozása tárgyában egyhangulag elfogadta s a kormányhoz és országgyűléshez hasonló irányú felirati kérvény küldését határozta el.

— **Postarendetlenség.** Közelebből minden héten legalább egyszer ismétlődik Csik-Szeredán az a bosszantó eset, hogy a budapesti lapokat a rendesnél egy nappal későbbben kapjuk. Ugyanez fordul elő a május 28-iki postával is. Nem tudjuk, hol rejlik e hiba. Felhívjuk a postaigazgatóság

figyelmét e körülményre s kérjük, hogy e visszasságot annak oka kifürkészésével megszüntettetni sziveskedjék. A késedelem oka semmi esetre sem a hirlap-kiadó hivataloknál keresendő, mert ilyen késedelem esetén nemcsak egyes lapok nem érkeznek meg hanem az összes budapesti lapok és levelek.

— **A kézdívásárhelyi korcsolya-egylet** által f. hó 29-én megtartott bál igen jól sikerült. Lapunk jövő száma bővebb leírást fog hozni.

— **Nagybecsű lelet.** Sepsí-Besenyőn van egy igen régi templom, mely a mult években romlásnak indult. A pusztló falak némi fresko-nyomokat hoztak napvilágra. Huszka József rajztanár lehántotta a vakolatot s alatta gyönyörű freskókat talált, melyek Szent László királyt ábrázolták, a mint a kunt üzi, legyőzi és megöli. A rajz nem épen kifogástalan, különösen a lovaké, de az arcok (kivált a királyé) mind a három képen nagyon egyéni és karakterisztikus. A király fehér lovon, dárdáját kifesztve üzi a leányrabló kunt, ki nyilat löreá. A király lovag-fegyverzete feltűnően elüt a sajátos hegyes stívegű s könnyű fegyverzetű kunétól, kinek arca bőre is szerfelett fekete a királyé és a rablott leányé mellett. Ló és nyeregzserszám a kunnál is királyilag ékes, a második képen a király lova vén fához van kötve; Szt. László a torkán fogja a kunt, ki könyörögni látszik. Feltűnően szép az elrablott leány, zöld színű, ujjatlan köntösében. A harmadik képen László féllábbal a kunra lépve, dárdáját mellének szögezte, míg a leány kétkézre fogott karddal igyekszik a földre tiprot kunt lenyakazni. A leány háta megett a kun lova vad vágatásban rohan el. A színek igen élénkek. Az alakok festői mozgásban s bár a karok kissé hosszúak s a lovak nem épen hibátlan rajzuak, még is egyike e képcsoportozat legjobb freskóinknak. A kép körül a XIV. század első felét bátran vehetjük. A templom ellenkező (déli) oldalán is van két sor freskó egymás felett, de már itt festés és rajz meglehetősen mögötte áll az előbbinek, s ha nem későbbi mű, ugy kevésbé ügyes festőre vall. Az egyik kép egy vértanu felfeszítését ábrázolja, a másikon egy oltárkép van, közbül egy női alak, talán Mária, jobbján egy férfi, balján egy vénebb nő, mind glóriás fejjel. Balról egy imádkozó nő, valószínűleg a donator. Hátterben goth torony-részletek. A megrongált képen a gyermeket (Krisztust) nem lehet kivenni. A harmadik képet még nem tisztították meg egészen a százados mészrétegtől. Az elősorolt életnagyságu alakokkal festett képeken kívül van még egy másik képsor is felette, melynek részletei nem vehetők ki.

— **A kézdívásárhelyi-kantai r. kath. algymnasiunmban** megtartandó évvégi nyilvános vizsgálatok sorrendje az 1881—82-iki tanévben: június 12-én az I.—IV. osztály: hittan; 13-án I., II. oszt. latin, III., IV. o. magyar ny.; 14-én III., IV. o. magyar ny.; 16-án I. II. oszt. magyar, III., IV. o. német ny.; 17-én I., II. o. földrajz, III., IV. o. rajzoló geom.; 19-én I., II. o. rajzoló geom., IV. o. földrajz; 20-án IV. o. történelem, I. o. mennyiségtan; 21-én II.—IV. o. természetrajz, I. o. állattan; 23-án III. o. földrajz, IV. o. számtan; 24-én II., III. számtan; 25-én tanári zár-értekezlet; 26-án tornavizsgálat; 27-én szt. gyónás és áldozás; 28-án előkészületek a zárünnepélyhez; 29-én hálaadó istentisztelet és zár-ünnepély. Az igazgatóság.

— **A csiksomlyói róm. kath főgymnasiumnál** az 1881/2-ik tanév végén megtartandó nyilvános vizsgálatok sorrendje. A vizsgálatok délelőtt 8 órakor kezdődnek a musaeum physicumban és a rajzteremben, s három tancsoportban és szakaszban a következő napokon fognak megtartatni: Június 16-án a VIII. osztály érettségi szóbeli vizsgálata. (Ez z á r t k ö r ü.) 19-én I., II. oszt. a hittani és földrajzi csoportból; III., IV. oszt. a nyelvtani csoportból. 20-án V.—VII. oszt. a hittani, történelmi és bölcészeti csoportból. 21-én I., II. oszt. a nyelvtani, III., IV. oszt. a természet-

és mennyiségtani csoportból. 22-én V.—VII. oszt. a nyelvtani csoportból. 23-án III., IV. oszt. a hittan- és történelmi, I., II. oszt. a természet- és mennyiségtani csoportból; 26-án V.—VII. oszt. a természet- és mennyiségtani csoportból. 27-én I.—VII. oszt. az ének, testgyakorlat- és zenéből. 29-én zárünnepély. — **Jegyzet.** A máriatársulati ünnepok július 2-áig itt maradnak és készülnek az ünnepélyes felavatásra (ascensio). — Csik-Somlyón, 1882. május 18-án. A tanári kar nevében a fő g y m n. i g a z g a t ó s á g.

— **M.-Vásárhely a vasuti menetrendben** Folyó hó 15-én háromszor közlekedik naponként a vonat M.-Vásárhely és Kocsárd között, t. i. háromszor érkezik oda és ugyan annyiszor indul el. A menetrend hivatalosan következőkép van megállapítva: a egyes vonat érkezik reggel 6 óra 50 perc, egyik személy vonat érkezik déli 11 óra 54 perc, a másik pedig esti 7 órakor. Indul M.-Vásárhelyről egyik személy-vonat reggel 8 óra 18 perc, a másik déltűn 4 óra 38 perc és a egyes vonat indul esti 8 óra 39 perczkor.

— **Az állami középipartanoda igazgatóságától.** A budapesti állami középipartanodát a közmunka- és közlekedésügyi miniszter feljogosította a gépkezelők és fűtők vizsgálására s a vizsgáló bizottságba kinevezte elnöknek Hegedűs Károly igazgatót, elnöki helyettes és rendes tagnak Lencz Ödön, póttagnak pedig Jalsoviczky Géza gépészeti szaktanárokat. E bizottságnál vizgára lehet jelentkezni naponként az állami k-ipartanodában. (VIII. ker. bodzafutca, 28. sz.)

— **Szerencsepapucs.** A királyné, a ki nagy barátja a sikerült tréfáknak, mikor Bpsten volt, egy alkalommal kintsétálta budai erdőkben, hol illatos, sarjadjó fűvön, bokrok árnyában észrevett egy szurtos, szegényesen öltözött munkás embert, ki hosszan elnyújtózkodva aludta az igazak álmát. Ez a tavaszi kép, ugy látszik, tetszett a királynénak, és nem annyira tréfas, mint kedves gondolat ötlött az eszébe. Az alvó ember mellett, lábairól leesve, heverték papucsai. A királyné kísérője által mindegyikbe egy-egy csillogó ezüst frtost tétetett, aztán folytatta sétáját. Mint az erdő, ki útjában kalauzolta, beszéli, szinte gyermekes örömmel élvezte a gondolatot, hogy fog bámolni a jámbor paraszt, s csak azon aggódott, hogy valaki el ne lopja a forintosokat. Szívesen nyilvánosságra hoztuk ezt a történetet, minthogy nem arról van szó, mit evett, melyik lovon nyargalászt a királyné.

— **Zsebmetsző furfangja.** Egy arcátlan zsebmetsző Chateausban a versenytéren egy hölgy zsebével akart ismeretségre lépni, de a hölgy idejekorán észrevette s elkiáltá magát: „Tolvaj!” A zsebmetsző nyugodtan visszahúzta kezét a hölgy zsebéből ennek zsebkendőjével s hideg, megvető pillantást vetett a körülállókra, aztán a zsebkendőbe fujta orrát, s midőn e funkciót elvégezte, így szólt a hölgyhöz: „Ezer bocsánat asszonyom, én otthon felejtém zsebkendőmet és ez nagyon bosszantó volt. Köszönöm szívesességét!” Ezzel a bámoló néptömeg közt elsurrant és elveszett a szem elől.

— **A szórakozott polgármester.** A napokban polgári házasság kötöttett egy olasz városka polgármestere előtt, a ki azelőtt törvényszéki bíró volt. A polgármester először a menyasszonyhoz fordult e szavakkal: „Hajlandó a kisasszony ezen urhoz nőül menni?” Az igenlő válasz után a vőlegényt szólítja meg, de a násznép ropant csodálkozására e szavakkal: „És ön, vádlott, mit hozhat föl meletségére?”

— **Öreg szerelmesek.** Bécsben a terézvárosi helyőrségi templomban Oberitter hadastyán elvette Travnicek Paulin kisasszonyt. Ebben még eddig semmi különös nincs, csak abban van, hogy a vőlegény 84 és a menyasszony — 85 éves.

— **Elfelejtett ugatni.** Wenzl János fegyenczet a brünni börtönből a fegyház kórházába kellett szállítani, mivel ő rövidebb időközökben rendszeren ugatni szokott.

Wenzl ez ugatást arra magyarázta, hogy kis korában egy veszett kutya harapta meg s annak következtében ellenállhatatlan erő kényszeríti őt arra, hogy ugasson. De az orvosok nem fogadták el ezen ki magyarázást, mert sejték, hogy furfangos fegyenczezel van dolguk, ki csak azért kívánczolt a kórházba, mivel a kórházi koszthoz nem is hasonlítható a komisz rabkoszt. Azért hát diétát rendeltek, meg aztán napjában többször hideg fürdőt erős zuhanynyal. A hatás hihetetlen gyorsan beállt: az ugató fegyencz már a negyedik nap elfelejtett ugatni, mikor aztán szépen visszavitték czellájába.

— **Hogyan lesz az ember miniszter Törökországban?** Abdurrahman kinevezésének meg van a maga pikáns története. A szultán őt azért kedvelte meg, mert — ugy mond — Abdurrahman minden kérdésére meg tud felelni. Hogy megbuktassák, a szerail kegyencei azt ajánlják a szultánnak, hogy álljon spanyol fal mögé, majd ők kérdezik Abdurrahmant, tud-e ekkor is felelni? A szultán a spanyol fal mögé bujt. Ekkor vízvezeteki terveket terjesztettek Abdurrahman elé és kérdezték véleményét. A kérdezett elmondott egyetmást a tervekről s így fejező be szavait: A földolog az, hogy mint vélekedik erről a szultán; mert „a királyok — mint a korán mondja — inspirálva vannak.” Ez ugy megtetszett a szultánnak, hogy kinevezte Abdurrahmant miniszternek.

— **Kérelem az Uristenhez.** A legutóbbi napfogyatkozás alkalmával történt. A klagenfurti postahivatalnál május 16-iki kellel a következő czímzésű levél adatott fel: „Mélyen tisztelt Uristennek az égben, Klagenfurt felett.” Minthogy a klagenfurti postanem volt abban a helyzetben, hogy a levelet rendeltetési helyére juttathatta volna, a levelet, mint „közbesíthetetlen”, visszaküldte. A gyermekkézzel irt levél, mint a felbontás után kiderült, a következő sorokat tartalmazta: „Tisztelt Uristen! Legyen oly jó és hosszabbítsa meg a napfogyatkozást a 3 perczről 30-ra, hogy az ember jól megnézhesse. Azt hiszem, hogy ez magának nem fog nagy dologba kerülni és éppen azért kérem, hogy tegye meg nekem e kis szívesiséget. Maradtam tisztelettel.”

— **A „Nagy Pál” harang.** Május 11-dikén déltűn készült el Loughboroughban Taylor fivére öntődjében a „Nagy Pál” csodaharang a szent Pál templom számára Londonban. Még azon nap éjjelen indították azt el Londonba. A harang alakja a többiekétől annyiban különbözik, hogy inkább golyóhoz, mint hengerhez hasonlít; olyannak tűnik föl, mint egy óriási fölfodított teás findza. E harang számára külön kocsit készítettek. A „Nagy Pál” a vilálg legzajosabb harangja lesz, mennyiben ezt mindennap 5 millió ember fogja hallani, ha megkondul. Minthogy e harang súlya több, mint 18 tonna (360 mázsa), nem tartották tanácsosnak azt vasuton küldeni. A vasuti hidak alig bírának el ily összpontosított súlyt, ennél fogva az országúton szállítták. Loughboroughban a harang kiemelése a formából roppant munkába került és két óriási fölvonó csigás gémet kellett fölláttatni kiemelésére.

— **Udvarias rablók.** Amerikában minden megtörténhetik. Ott mindenki és minden más, különösebb, újszerűbb, mint a vén Európában. A következő történetke bizonyítja, hogy mily udvarias betörő tolvajai vannak a hatalmas Egyesült-Államoknak. Egy New-York közelében fekvő kis városban betörték egy bank épületét, hogy a pénztárt kirabolják, de hogy még ne lepetessenek, be kellett nézniök az ugyanazon házban lakó Chapman családhoz is. A család négy férfi tagját megkötözve behatoltak a másik szobába, hol az urnó és hajadon huga aludtak. A hölgyek fölébredtek s remülve látták ágyuk felé közeledni a fegyveres rablókat. Ezek azonban a legkifogástalanabb udvariassággal adták tudtukra, hogy mit se féljenek, nem azért jöttek, hogy őket bántalmazzák. A hajuk szála se görbül meg, ha nyugodtan hagyják őket „dolgukat” végezni. Ellenkező esetben ajánlattal bár, de kénytelenek volnának őket agyonlőni. Erre lepedőkkel lehető gyöngédséggel az ágyhoz kötöztek a hölgyeket. Egy óra mulva újra bemettek a szobába s így szóltak hozzájuk: „A bank pénztárát nem sikerült föltörnünk, tehát löporral robbantjuk föl, mivel azonban önök itt veszélyben forognának, kényte-

lenek vagyunk önöket a másik szobába szállítani. Tessék, burkolózzanak be a takaróba, mi majd addig elfordulunk. Ugyis lett, a hölgyeket átvitték a szomszéd szobába s fölrobbantották a pénztárt, de mind hiába, mert a nagy zöreire fölébredtek a környék lakói s a rablónak zsák-mány nélkül kellett menekülniök. A legeredetibb a dologban az, hogy az urnő lobbanékony szívű huga, mint később megvallotta, formaliter beleszeretett az egyik udvarias rablóba s szinte sajnálkozott fölötte, mikor megtudta, hogy egész éjen át hiába fáradtak...

Háztartás.

A fejéknél vigyázni kell arra, hogy a tehén tögyéből az utolsó csepp tej is eltávolíttassék, különben a tej hamar kiapad; ezért is legjobb, ha a fejű egyén a tehén baloldali ujj, hogy így a hátsó, több tejet tartalmazó két csecset jobb kezével, tehát erősebben fejhesse. Svájczban a keresztbe fejés van szokásban. A fejű ugyanis baloldali ujjra nézve, és bal hátsó, jobb oldalon pedig a bal mellső és jobb hátsó csecset feji. A csecsből kijövő első néhány csepp tejet nem jó a rocskába felfogni, mert ez tisztátalan, vizes és sajtos, miért is képes az egész tejet rövid idő alatt megsavanyítani és megalvasztani. Ugyanez áll a viselősség előrehaladt stádiumában levő tehénknél a csecsből utoljára kijövő teje nézve, miért is ezekenél az ily tejet külön edényben felfogva azonnal fel kell használni.

A kéz bőrének kirepedezése ellen igen jó a mézes víz, mely egy evőkanál méznek fél liter vízben felolvasztása által állítható elő. Hatásának fokozása végett még egy kanál glicyert is lehet hozzáadni.

A lovak kólikáját vajás mézzel lehet legegyszerűbben gyógyítani. Jókora mennyiségű mézet és kevés vajot egy pléh-edényben tűzhöz kell tenni, s addig melegíteni, míg mindkettő folyékonyra lesz és összelebegedik. Kihűlés után tyuktojás mekkoraságu golyót kell a keverékből készíteni, s olajjal bekenve a ló végelébé lehető mélyen betolni. A hatás pár perc alatt bekövetkezik. Ezen szer oly esetekben is segített már, mikor a lovat elveszettnek tartották.

A korai főzelék termelése az, a mi a konyhakertészetben legjobban kifizeti magát. Ily korai főzelékek gyanánt Heinzelman német kertész azokat ajánlja, melyek a hó alatt képesek kitelelni. Ilyenek: a téli saláta, kelkáposzta és borsó. Ezekből késő nyáron vagy ősszel 1—2 heti közökben több ízben kell vetni, hogy különféle palántákat kapjunk, melyek közül egyik vagy másik a fagy korán, vagy későn beállta szerint az áttelelésre alkalmas legyen. A fiatal palántákat azután védett helyen kell elrakni. A kelt, valamint a káposztát és kárfiólt melegágy hiányában 1/2 láb mély barázdákba lehet rakni, és erősebb fagy esetén fenyőlombbal vagy szalmával befedni. A jól áttelelt növényeket tavasz-

szal laza, jól megtrágyázott talajba kell ültetni, a további művelést pedig éppen úgy végezni, mint a nyári főzelékeknek.

A vajnak a tejből nehezen kiválását a legtöbb esetben az idézi elő, hogy a tejjel, mely köpülés alá vétetett, nem eléggé savanyu. A kellő savanyúságot azonban savanyu tejjel hozzáadása által nem jó előidézni, mert ha valamelyik tejfelnek baja van, ez az egésze átterjed. A kellő savanyúságot következő igen czél szerű eljárásal lehet a tejfelnek megadni. 1/2 kiló édes tejet és 1/8—1/4 kiló vizet tegyünk egy kőkorsóba, melegítsük fel 30°-ra, s egy szekrénybe téve rakjuk körül szénával a meleg eltávolodásának meggátolása végett. A következő reggel a tej már elég savanyu s délig tegyük jég közé s akkor öntsük a 16° R-ra melegített tejfelhez, melyet következő reggel fel lehet dolgozni.

Egési sebekre igen jó hatásnak bizonyult a következő recept: Tegyük egyenlő mennyiségű, vegyileg tiszta glicyert és arab mézga-oldatot, 5 gramm tiszta karbolsavat. A karbolsavat oldjuk fel a glicyerinben, s felrészre öntsük bele a mézga-oldatot (1 rész gummi, 2 rész víz), mert ha a karbolsavat a mézga-oldatba öntjük, a kettő glicyerinben oldhatlan vegyületté egyesül, s a szer semmit sem ér. Az égett sebeket 10 perczenként kell ezen oldattal bekenni. Ezelőtt ily esetekben mésvizet és lenolajat használtak, mert jobbat nem ismertek. A sebeketől jobb az ily folyadékokat távol tartani, mert ezek csak a gyógyulást mozdítják elő, míg a fentebbi elegy inkább nedvszívó és így szárító hatást gyakorol s így a gyógyulást jelentékeny mérvben elősegíti.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Május 30-án.	
Magyar aranyjárdék	119.50
Magyar vasuti kölesén	134.—
M. keleti vasuti államköt. I. kibocs.	91.25
M. keleti vasuti államköt. II. kibocs.	111.—
M. keleti vasuti államköt. évi 1876	95.75
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
M. földtehermentesít. kötv. záradékkal	97.50
Temes-bánati földteherment. kötvény	98.—
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	97.50
Erdélyi földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar szőlődézmá-váltási kötvény	96.75
Magyar nyereség-sorsjegy kölesén	117.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	108.75
Osztrák járadék papirban	76.25
Osztrák járadék ezüstben	77.—
Osztrák járadék aranyban	94.—
1860. államsorsjegyek	130.—
Osztrák-magyar bankrészvény	824.—
Magyar hitelbank-részvény	330.50
Osztrák hitelintézet-részvény	336.20
Cs. és kir. arany	5.64
20 frankos arany	9.50
Német birodalmi márka	58.55
London (2 havi váltókért)	119.90
Magyar papírjárdék	86.35

Felolvas szerkesztők:

T. Nagy Imre, Dr. Kábeó Ferencz,
Ifj. Dobay János.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

Placzi árak

		Kézdi-Vásárhely május 23.		Csik-Szereda május 24.		Sz. Udvarhely április 30.		Gy.-Sz.-Miklós május 20.	
		frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.
Héctorliter	Buza) tiszta	9	60	10	—	8	50	10	80
	) elegy	7	20	—	—	7	50	—	—
	Rozs) tiszta	6	—	6	25	—	—	6	20
	) elegy	—	—	—	—	—	—	—	—
	Arpa) tiszta	5	20	5	75	6	—	7	—
	) elegy	—	—	—	—	—	—	5	50
	Zab	3	40	4	—	3	70	3	80
	Törökbuza	5	60	6	—	5	40	6	20
	Kása) köles	12	—	10	50	—	—	8	50
	) árpa	—	—	—	—	6	—	—	—
Kilóliter	Borsó	7	—	—	—	—	—	—	—
	Lencse	12	—	—	—	—	—	—	—
	Fuszulyka	6	—	6	25	5	—	6	—
	Lenmag	—	—	6	65	—	—	—	—
	Kendermag	—	—	6	—	6	50	—	—
	Bütköny	—	—	—	—	—	—	—	—
	Pityóka	2	—	2	50	1	55	3	—
	Marhahus	—	40	—	36	—	40	—	40
	Disznóhus	—	44	—	40	—	48	—	48
	Juh-hus	—	—	—	—	—	—	—	—
Darab	Szalona	—	70	—	80	—	—	—	70
	Fagygyu	—	32	—	72	—	—	—	40
	Malacz	—	—	—	—	1	30	—	90
	Lud	—	—	—	66	—	80	1	—
	Récze	—	—	—	—	—	—	—	60
	Barány) fejtér	—	2	50	—	—	—	1	66
	) fekete	—	3	—	3	—	—	2	33
	Egy pár csirke	—	60	—	50	—	—	—	40
	10 tojás	—	15	—	15	—	13	—	15

Magy. kir. államvasutak keleti vonalának

MENETRENDJE.

(Érvényes 1881. évi május 15-től.)

A Predeal—nagyvárad irány:				A Nagyvárad—predeal irány:			
Állomások:				Állomások:			
	Személy vonat 203. sz.	T. v. I. II. III. oszt.	óra és perc		Személy vonat 204. sz.	T. v. I. II. III. oszt.	óra és perc
Bukarestből	Indul	—	—	Budapest	Ind.	7.30	—
Predeal	Indul	—	—	Nagyvárad (vend.)	Erk.	4.18	262
Tömös	Indul	—	—	Kolozsvár	Erk.	5.00	6.50
Brassó	Erk.	6.13	7.25	„	Indul	9.40	4.58
Földvár	Ind.	6.52	8.01	Kocsárd (vend.) (elágózás)	Erkez.	10.14	8.—
Apáca	Ind.	7.23	9.33	„ (M.-Vás.)	Indul	12.38	11.43
Agostonfalva	„	7.51	1.01	Kocsárd (vend.) (elágózás)	Erkez.	12.48	12.23
Kóhalom	„	—	—	Tövis, (vendéglő) (elágózás)	Erk.	1.47	2.17
Héjasfalva	„	—	—	„ (Gy.-Fehv.)	Ind.	2.07	3.—
Szegesvár	vendéglő (Erk.)	10.15	4.01	„ (Elág. N.-Sze.)	Erk.	3.41	5.44
„	Ind.	10.52	5.23	Kapus, (ben felé, vendégl.)	Ind.	3.51	6.52
Medgyes	„	12.06	8.10	„	Ind.	4.11	7.42
„	„	12.24	8.38	Medgyes	„	5.22	9.49
Kapus	„	12.30	9.50	„	„	5.32	10.33
„	„	—	—	Szegesvár (vendéglő)	Indul	5.50	11.15
Tövis	„	2.06	12.49	Héjasfalva	„	—	—
„	„	2.26	2.18	Kóhalom	„	—	—
Kocsárd	„	3.24	4.09	Agostonfalva	„	8.18	3.53
„	„	3.34	4.50	Apáca	„	8.51	4.41
Kolozsvár	„	5.59	8.47	Földvár	„	9.23	5.37
„	„	6.28	8.20	Brassó (vendéglő)	Erkez.	10.02	6.48
Nagyvárad	„	11.04	6.52	Tömös	„	—	—
„	„	11.24	—	Predeal	„	—	—
Budapest	Erkez.	8.21	—	Bukarest	Erkez.	—	—

A vastagabb keretbe nyomtatott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig számított éjjeli időt jelentik.

Sz. 109—1882.

T. F. E.

Hirdetmény.

A csik-tusnádi fürdőhelyiségben egy gyógycsarnok és vendéglő-épület, továbbá egy fürdő-épület tervezetei elkészítésére ezennel nyilvános pályázat hirdetettik.

A beadandó legjobb terv 600 forint összeggel díjazatik.

A pályázatban részt vehet minden erre hivatott egyén.

A pályaművek csak azon esetben fognak bírálat tárgyává tétetni, ha legkésőbb 1882. augusztus 20-ig a tervező nevét rejtő jellegével ellátott s bepecsételt levélkével az igazgató választmány elnöke, Bárdy Ádám urhoz Csik-Tusnádi fürdőre beküldetnek.

A tervezetek 3 mérnök s építész és 2 egyetemi tagból álló bizottság bírálatára bocsátatnak s a mennyiben pályázatra képes tervek beérkeztek, a pályázat a viszonylag legjobb műnek kiadatik.

Pályázni kívánók a részletes feltételeket, a tusnádi fürdő helyszín-rajzát,

az árjegyzéket az építési anyag-árak és munkabérekéről a m. mérnök, és építész egyetemi titkári hivatalánál s alólírt jegyzőnél Csik-Szeredán megszerezhetik.

A csik-tusnádi fürdő igazgató választmánya határozata folytán kiadta

Miklósi József,
jegyző.

2—3

Kételkedve kérdi némely beteg önmagától: melyik gyógy-szerírtésnek lehet hite adni? Ez vagy ama hirdetés nagysága által tűnik fel; a beteg választja a legtöbb esetben éppen — a legrosszabbat! A ki az ilyen csalókat s a hiába való pénzkidrást elkerülni akarja, annak tanácsunk, hogy **Görlicsek Károly** cs. kir. egyetemi könyvtárostól Bécsben (Isván tér 6.) hozassa meg magának a „Betegbarát” című könyvecskét, mert abban a legjobbaknak bizonyult gyógyeszközök tárgyalásos és kimerítően van megismertetve, úgy hogy minden beteg választhat magának a fentebbi, már 29 kiadást ért könyvecské ingyen és bérmentesen küldetik meg a megrendelőnek, tehát nem okoz több költséget, mint 2 krajczárt a levelező lapért, mely magyar is lehet. 10—10

BROGLE JÓZSEF

gép- és rostalemez-gyára Budapestben.

Gyár: váci ut az osztr. államvaspálya közelében. Raktár: váci körút 68. szám

Ajánlja minden gazdasági kiállításon kitüntetett, javított gyártmányait, mint:

TRIEURÖKET változó rostával.

Tisztító gépeket szelelővel.

Különlegességek malmok számára.

28.466 szám alatt szabadalmazott

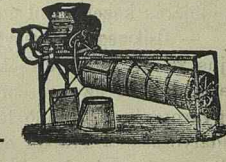
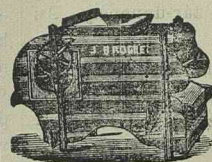
hármasszék, cséplőgép-ros-

tákat, lyukasztott és hasított

lemezeket vas-, acél- és horganyból,

valamint mindennemű gazdasági gépek- és szereket.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

2—30